

Een fokkerij gericht op het fokken van prestatiepaarden maakten Wil en Isabel van Gisbergen-Sponselee Fokker van het Jaar. Hier geflankeerd door het voormalig olympisch kaderpaard Ambria en de negenjarige Escobar die alle oefeningen voor het zware werk beheerst.

➤ Fokker van het Jaar

Wil en Isabel van Gisbergen

Met keuringen heeft het echtpaar Van Gisbergen niet zoveel. Het is de sport die bepalend is voor hun fokbeleid. Uit de eerste twintig veulens kwamen zeven Grand Prix- en een aantal Lichte Tour-paarden. Die prestatie maakte hen, tegen eigen verwachting in, Fokker van het Jaar. In gesprek met de grondleggers van Stal Bria; een echtpaar met een duidelijke visie op de fokkerijwereld.

Tekst: **STEEF ROEST** — Beeld: **DIRK CAREMANS**

We zijn in 1996. Net na de Olympische Spelen van Atlanta. Tineke Bartels heeft met Barbria haar vierde Spelen gereden en Hooge Mierde is uitgelopen om haar zilveren teammedaille te vieren. Wil van Gisbergen heeft tot dat moment niets met paarden, maar houdt zich wel aan de traditie om, naar eigen zeggen, ‘een komisch praatje’ te houden op het dorpsplein. Na afloop is er een groot feest op Academy Bartels en hoewel Wil helemaal niemand kent, gaat hij toch even kijken. Achteraf een goede beslissing, want daar ontmoet hij Isabel Sponselee, de eigenaresse van de zilveren Doruto-dochter.

Het duo vult elkaar aan. Wil heeft een boerderij met koeien en varkens in Hooge Mierde en daarmee de ruimte om de paardenhobby van

“Een goede komt altijd, direct of indirect, uit een Grand Prix-paard.”

Isabel uit te bouwen. Fysiotherapeut Isabel heeft twee merries en woont op dat moment in een woonwijk in Tilburg. “Ik had tot die tijd geen interesse in paarden. Ik had al heel snel door dat

Isabel genetisch gezien bijzonder goed materiaal in handen had. Uit de koeienfokkerij wist ik dat je alleen met de beste fokstammen te werk moest gaan. De merries van Isabel voerden de indexen aan en ik vond dat we de fokkerij een kans moesten geven. Als je het juiste materiaal niet hebt, kun je de rest nog zo goed aanpakken, maar je komt nooit aan de top”, begint Wil.

Groot geld

Voor het algemeen bekende verhaal achter Barbria moeten we nog verder terug in de tijd. Isabel koopt halverwege de jaren ‘80 een driejarige Doruto-merrie bij Huub van Helvoirt. “Ik was op slag verliefd. Ze was met haar 1.58m net wat klein. Ik ben ook niet zo groot, dus dat maakte mij niet uit. Achteraf was die maat mijn geluk, want Huub had haar nooit verkocht als ze groter was geweest. Ze is later toch nog 1.67m geworden.” Isabel heeft op dat moment wel Z-dressuur gereden, maar met Barbria verloopt het allemaal niet zo heel simpel. Naarmate de tijd en de africhting vordert, wordt de merrie steeds opvallender. Het hoogtepunt in hun gezamenlijke carrière: de Nederlandse titels in het Z2 en het ZZ-Zwaar. Er wordt groot geld geboden voor de scherpe merrie, maar Isabel wijst dat steevast af. Tineke Bartels neemt de

“Ons fokdoel is een goed sportpaard dat het in zich heeft om de Grand Prix te bereiken. Het exterieur is daarbij wel belangrijk, maar dan wel het exterieur zoals we zelf voor ogen hebben.”

teugels over en de rest is geschiedenis. Barbria is briljant in de Lichte Tour en loopt drie wereldbekerfinales, een Olympische Spelen en een bronzen medaille op het Nederlands kampioenschap. Na die tijd neemt Imke de door André Groen uit Enkhuizen gefokte merrie over en tot haar negentiende loopt de spijkerharde Barbria goed mee op het hoogste niveau, waaronder nog twee wereldbekerfinales.

Eigenwijs

Om een fokkerij op te starten, zoekt Isabel naar een paard uit dezelfde stam. Via Van Helvoirt komt ze bij de fokker van Barbria uit. “Van Helvoirt had de afspraak om alle Doruto’s over te nemen uit Ilbria (v.Amor, red.). Zo kwam hij ook aan Barbria en hij had in dat jaar ook een mooie vosmerrie uit diezelfde combinatie staan. Dat bleek Ezabria. Ik wilde per se Gelbria hebben, zij stond nog bij de fokker en hij zag die verkoop niet zo zitten. Dat veranderde toen hij geld nodig had om grond te kopen. Na wat onderhandelingen mocht ze voor 10.000 gulden weg. Van Helvoirt vond dat veel geld voor een jaarling. Hij kocht ze voor heel andere prijzen in”, lacht Isabel. “Huub bood me Ezabria aan voor hetzelfde geld, maar dat weigerde ik. Ik had mijn zinnen op Gelbria gezet. Ezabria werd drie maanden later nationaal kampioen, kun je nagaan hoe eigenwijs ik was. Dat heb je ook wel nodig als fokker, maar ik heb me als nieuwkomer wel even achter mijn oren gekrabd.” Uiteindelijk komt het helemaal goed met de fokkerij van Gelbria. Haar eerste nakomeling is Kadans en onder het zadel van de Belgische Els Michiels komt deze May Sherif-nazaat tot de Grand Prix, net als de keurhengst OO Seven (v.Rubinstein I) zal doen. Rohbria (v.Rohdiamant) staat te boek als de moeder van de olympische hengst Voice en via Norbria (v.Osmium) gaat de lijn verder naar Boa Vista Do Bria; een elitemerrie van OO Seven die Grand Prix loopt met Dorien Höppener.

Vergiftiging

Op bezoek bij Stal Bria in het Brabantse Hooge Mierde ontmoeten we Wil en Isabel, zoals altijd druk aan het werk op stal. Waar tot een paar jaar geleden de 30 stallen nog overvol stonden, staan er nu een aantal boxen leeg. De oorzaak: een vergiftiging door het plantje herfsttijloos in het hooi. Maar liefst 32 paarden ontvielen de fokkerij, waaronder hun beste merries en een

aantal sportpaarden. Een behoorlijke klap voor de fokkers die nog steeds emotioneel worden als dit onderwerp aan bod komt. “We hebben tot die tijd maar weinig uitval gehad in onze fokkerij. Tot de eeuwwisseling fokten we

gemiddeld één veulen per jaar. Naarmate het serieuzer werd, hebben we zoveel mogelijk merries aangehouden. We kwamen net op het punt dat we

“We hebben erover nagedacht om de boel te verkopen en helemaal te stoppen.”

strenger wilden selecteren, maar nu verloren we ons beste materiaal. Dat heeft er flink ingehakt. We hebben erover nagedacht om de boel te verkopen en helemaal te stoppen.”

Kartrekkers

Aan de keukentafel blikt Isabel terug op de eerste jaren. “Onze fokkerij was zeker niet rendabel. We kozen voor de sportrichting en dat

SUCCESPAARDEN

Nafok Gelbria ster prest (v.Doruto)

- › Kadans (May Sherif uit Gelbria van Doruto) GP met Els Michiels (BEL)
- › OO Seven keur (Rubinstein uit Gelbria van Doruto) GP met Joyce Lenaerts en David Shoobridge (AUS)
- › Voice (De Niro uit Rohbria prest van Rohdiamant) GP met Edward Gal
- › Zaniro (De Niro uit Rohbria prest van Rohdiamant) Lichte Tour met Tess Mertens (BEL)
- › DJ Bria (Londonderry uit Rohbria prest van Rohdiamant) Lichte Tour met José van Haaren en Barbara van Groeningen
- › Boa Vista Do Bria (OO Seven uit U-bria van Osmium) GP met Dorien Höppener
- › Dobria de Jeu (De Niro uit Tia Mabria van Florestan I) Internationaal Young Riders met Eliza Cullen (AUS)
- › Agent (OO Seven uit Tia Mabria van Florestan I) GP met David Shoobridge (AUS)

Nafok Barbria ster (v. Doruto, GP met Tineke en Imke Bartels)

- › Ambria (OO Seven uit Umbria van Osmium) GP met Marieke van der Putten

Overige fokproducten

- › Zep (OO Seven uit ster prest Karin-Utopia van Ferro) GP met Alex van Silfhout

betekent wel dat je iets met die paarden moet ondernemen. Je kunt wel heel hard roepen dat je de beste sportpaarden hebt, maar als ze niet presteren houdt dat verhaal ook geen stand. Daarom gingen we naar bekende ruiters, zoals in eerste instantie Tineke en Imke Bartels en later Edward Gal en Hans Peter Minderhoud. Zo hebben we onszelf op de kaart kunnen zetten. Je hebt die kartrekkers ook nodig om zelf naam te maken. In de tussentijd fokten we hier verder en leidden we zelf sportpaarden op. We doen eigenlijk alles zelf. Behalve het zadelmak maken

en voor de jongere paarden hebben we een ruiter. Als de paarden wat ouder zijn, rijd ik

“Een toevalstreffer kun je geen fokkerij noemen.”

ze wel zelf. Ik heb africhten altijd het leukste gevonden en wil niet meer op concours. Ik leer

de oefeningen aan en van daaruit gaan ze naar een ruiter die ze in de sport uitbrengt. We hadden op papier nog meer sportpaarden kunnen hebben. Er komt vaak al een klant voorbij voordat we aan starten denken.”

Speciale dag

Na de zware jaren na de vergiftiging was de titel Fokker van het Jaar meer dan welkom. “We hadden nooit verwacht om Fokker van het Jaar te worden. We zijn geen keuringsmensen en trekken ons eigen plan. In 2017 hadden we met Ambria en Voice twee paarden in het A-kader en op dat punt lag het meer in de lijn der verwachting. Het was een complete verrassing, ook op de dag zelf. Emmy had ons uitgenodigd, omdat zij twee merries mee had lopen. Na de lunch zag ik plotseling Ambria binnen komen draven, Voice kwam in het stadion en ook Boa Vista Do Bria van Dorien Höppener liep mee. Wil zou eigenlijk thuisblijven, maar die stond opeens achter me. Hij zat blijkbaar ook in het complot. Het was echt een heel speciale dag”, glundert Isabel na.

Wil en Isabel hebben in hun fokkerij regelmatig gebruik gemaakt van Duitse hengsten. Hier geflankeerd door twee nauw aan elkaar verwante Fidertanzdochters.

Liever sport dan keuring

Het feit dat Wil en Isabel geen keuringsmensen zijn, blijkt uit de door hun gefokte paarden. Slechts een paar dragen een exterieurpredicaat. Isabel meent dat de keuring te weinig informatie oplevert. “Ons fokdoel is een goed sportpaard dat het in zich heeft om de Grand Prix te bereiken. Het exterieur is daarbij wel belangrijk, maar dan wel het exterieur zoals we zelf voor ogen hebben. Het nadeel aan de dressuursport is dat het te modegevoelig is. Dat geldt voor de wedstrijdssport, de fokkerij en de handel. De ene keer is het lange voorbeen in de mode en dan mogen paarden weer niet te klassiek zijn. In de sport maakt het exterieur lang niet altijd uit. Er lopen genoeg lelijke paarden Grand Prix en als ze dat eenmaal doen, klaagt niemand hoe ze eruit zien. Wat ik wel heel goed vind aan de keuringen, is dat er geselecteerd wordt op correctheid. Verder heb ik geen vaststaand beeld van een dressuurpaard. De springpaardenfokkerij is wat dat betreft nuchterder. Dat gaat

Na de vergiftiging van vier jaar geleden, is het hard werken om de fokkerij weer op het oude niveau te krijgen. In 2018 zag alleen deze N. van Bria (v.Glock's Toto Jr.) het levenslicht op Stal Bria.

veel meer om het kruisen van Grand Prixpaarden. In de veulenvelingen worden de echte prijzen betaald voor de veulens uit sportstammen en dan maakt een mooi hoofd niet veel meer uit. Zolang er maar meerdere generaties Grand Prixpaarden achter zitten. De focus mag wat ons betreft meer op de bewezen dressuurlijnen komen te liggen. Ik heb me recent verdiept in de jonge hengsten en dan zie ik toch te weinig Grand Prix voorbij komen in de afstammings.”

“Mooi is niet hetzelfde als goed”

Wil haalt de keuringspaarden aan die het onder het zadel niet waargemaakt hebben: “We koppelen misschien wel teveel het exterieur van een keuringspaard aan een prestatiepaard. Mijn vader had vroeger postduiven en toen zagen we al dat de duivenmelkers die alleen op een mooie duif fokten niet in staat bleken om te winnen in de races. Mooi is niet altijd hetzelfde als goed.” Isabel: “Ik heb afgeleerd om paarden te snel op hun exterieur te veroordelen. Een paard moet het onder het zadel willen doen. Daar heb je het juiste karakter voor nodig, net als de nodige hardheid. Het gaat erom dat ze onder het zadel een bepaald gevoel geven. Een bepaalde trit in de benen, naar voren en terug kunnen en willen. Dat heeft voor mij weinig met exterieur te maken. Isabell Werth zei ooit eens dat het niet uitmaakt of een paard een snel of traag achterbeen heeft, als je maar aan het achterbeen kunt komen. Soms lijkt het achterbeengebruik niet voldoende, maar kun je er als ruiter wel van alles mee.”

FOKMERRIES

- › I Am van Bria (Fidertanz uit Columbria van Voice) drachtig van Desperado
- › Indira van Bria (Fidertanz uit Embria van Voice) drachtig van Desperado
- › Iron Lady van Bria (De Niro uit Umbria van Osmium) drachtig van Glock's Toto Jr.
- › Ambria (v.OO Seven) wordt in 2019 voor het eerst gedekt

Duitse hengsten

Wil en Isabel hebben in hun fokkerij regelmatig gebruik gemaakt van Duitse hengsten. “We willen het karakter in de gaten houden. We hebben in het verleden ook wel met Nederlandse hengsten gedekt, maar dat werd in combinatie met onze merries al snel te scherp. Karakters kun je snel verbeteren. Dat blijkt ook uit OO Seven. Hij heeft toch veel paarden gebracht die het onder amateurs heel goed deden. In de toekomst moeten we nog meer toe naar makkelijk bedienbare paarden”, verklaart Isabel die meent dat je met Bria’s overweg kunt of niet.

“Het nadeel aan de dressuursport is dat het te modegevoelig is.”

worden. Je hebt er wat gevoel voor nodig. Als je dat hebt, gaan ze voor je door het vuur. Wij zoeken daarom bewust naar de juiste combinaties en verkopen liever niet als de combinatie niet klikt. Er zijn klanten die hier vijf paarden hebben gekocht.”

Buiten het veelvuldig gebruik van Duitse

“Onze paarden kunnen niet onder langdurige druk gereden

hengsten, zet het echtpaar ook regelmatig hun eigen hengsten in. OO Seven en Voice zijn veelvuldig gebruikt op hun eigen merriestapel. Opvallend, want beide hengsten komen voort uit hun eerste fokmerrie. “We willen graag de sportgenen verankeren. Wij waren direct al gecharmeerd van de geboren veulens en besloten om hiermee door te gaan. In principe kiezen we eenmalig voor lijnenteelt. Daarna gaan we verder met ander bloed, zo blijven we mogelijke negatieve gevolgen voor. Bloedspreiding blijft belangrijk voor iedere fokkerij. Het is voor ons niet wenselijk om bijvoorbeeld Ambria aan te paren met Voice.”

Drie van de zes Grand Prix-paarden komen voort uit lijnenteelt. Agent de Jeu en Boa Vista Do Bria gaan terug op Gelbria, Ambria voert terug op Barbria.

Fouten in fokkerij

Welke fouten hebben Wil en Isabel gemaakt in het opbouwen van hun fokkerij? “Met de kennis van nu zouden we van bepaalde paarden eerder afscheid nemen. OO Seven konden we na de hengstenkeuring heel goed verkopen. We waren toen nog idealistisch. Het was voor ons belangrijk om naam op te bouwen en we vonden het ook

Alleen fokken met het beste genetisch materiaal. Dat is het uitgangspunt van de familie Van Gisbergen. Hier De Niro-zoon Ice Man.

“Met de kennis van nu zouden we eerder afscheid nemen van bepaalde paarden.”

leuk om een gekeurde hengst te hebben. Hij heeft als dekhengst goed de kost verdiend, toch denken we daar nu genuanceerder over. Op een andere plek had hij net zo goed reclame voor onze stam kunnen maken. Kijk maar naar Huub van Helvoirt. Veel van zijn paarden zijn goed terechtgekomen en hij verkocht vrijwel altijd als veulen. Het risico is kleiner en je kunt de

kosten lager houden. Voorheen hebben we te lang doorgewerkt met paarden die genetisch gezien wel heel interessant waren, maar toch een te moeilijk karakter hadden of te klein fokten. We weten nu dat je beter alleen maar tijd kunt stoppen in het beste van het beste.”

Tips voor jonge fokkers

Heeft de familie Van Gisbergen tips voor jonge fokkers die een succesvolle fokkerij willen opbouwen? “Verdiep je in de lijnen”, stelt Isabel. “Fokkerij gaat over meerdere generaties. Een goede komt altijd, direct of indirect, uit een Grand Prix-paard. Het kan ook een toevalstreffer zijn, maar dan kun je het geen fokkerij noemen. Het duurt alleen zo tergend lang

voordat je weet of een paard meer in zijn mars heeft dan Lichte Tour. Een merrie die voortkomt uit generaties van Grand Prix-paarden is interessant om verder mee te werken.”

We zijn daarom ook terughoudend in het gebruiken van jonge hengsten, dat doen we alleen als de hengst uit een bewezen sportstam komt. Het KWPN-fokdoel is misschien wel Grand Prix-paarden fokken, maar verhoudingsgewijs krijgen de jonge paarden in de Pavo Cup, de jonge hengsten en de keuringen veel meer aandacht dan de bewezen Grand Prix-paarden. Commercieel gezien begrijp ik het wel, maar de waardering en bijbehorende aandacht voor Grand Prix ontbreekt soms weleens en dat zien jonge mensen lang niet altijd. Je kunt heel makkelijk lijntjes opzoeken waar veel Grand Prix-paarden uit komen en zo je fokkerij opzetten.”

Opnieuw opbouwen

De komende jaren staat de fokkerij van Stal Bria vooral in het teken van het opnieuw opbouwen van hun bewezen lijnen. “We willen sportief zo ver mogelijk komen en financieel de boel in het gareel houden. Als we het hier redden en de paarden kunnen zichzelf bedruipen, zijn we tevreden”, besluit het duo. ●

De komende jaren staat de fokkerij van Stal Bria vooral in het teken van het opnieuw opbouwen van hun bewezen lijnen.

